

DAR BOŽJI

Jedne sam noći sanjao da se na glavnome trgu otvorila Božja prodavaonica. Ušao sam unutra i ostao zadivljen. Trgovac je bio lijep anđeo. Na policama posložena roba u pakete, kutije, amfore... Mnogo toga mi je manjkalo pa sam počeo anđelu govoriti da mi redom dadne: malo Božje ljubavi, sve praštanje, paket vjere te spasenja koliko stane. Nemalo sam se začudio kada je anđeo sve to brzo spakovao u ne baš veliku kutiju, zapravo veličinu mogega srca. »Zar je sve tu?« – upitao sam. »Da, dragi moj!« – odgovori anđeo. »Prvo, to se ništa ne plaća, a drugo, u Božjem se dućanu ne prodaju gotovi proizvodi ili zreli plodovi, nego samo sjemenke koje onda treba uzgajati!«

P. Righetto

ŽRTVOVATI IZAKA

Biblija pripovijeda o Abrahamu i njegovu sinu Izaku. Bog je zatražio od Abrahama da mu žrtvuje ljubimca sina. Abraham je bez oklijevanja pošao da žrtvuje Izaka. A onda ga Bog zaustavi. Htio ga je samo kušati. I nagradi ga. Njega, koji je bio spreman odreći se potomka, obdari velikim potomstvom, brojnim kao pijesak na obali – sicut arena quae est in littore maris. Žrtvovati Izaka! To znači žrtvovati nešto što je čovjeku milo. Onima kojima sam mentor pri izradbi diplomskih, magistarskih ili doktorskih radnji kazujem kao pravilo: »Trebalo žrtvovati Izaka.« Bila čovjeku ne znam koliko draga spoznaja, prevalio ne znam koje i kakve putove da dođe do određene građe, sve se to ima žrtvovati, izostaviti ako ne pripada predmetu radnje, sastavku odnosno knjizi. To se ne odnosi samo na knjige u životu nego i na knjigu života. Da bi knjiga čovjekova života bila dobro napisana odnosno ispisana, treba da se odrekne onoga što je čovjeku milo, ako to ne promiče život. Treba žrtvovati Izaka. A svatko ima svog Izaka. Uistinu, treba žrtvovati Izaka.

I. Golub

LJUBAV PREMA BLIŽNJEMU

Riječ Biblije »ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe« redovito se shvaća načinski: ljubi bližnjega onako kako ljubiš sebe. Ne poričući to značenje, vidim mogućnost i ovakvog tumačenja: ljubi bližnjega kao produženje, proširenje samoga sebe. Već sama riječ bližnji izražava blizinu. Riječi pak »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe« iskazuju kakva je ta blizina; blizina je to tako velika da se bližnjega ima uzeti kao sebe, kao, rekosmo, proširenje, produženje, nastavljanje samog sebe. Isus, koji nije došao dokinuti Zakon, ponovio je riječi »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe«. Ponovio i obnovio. On sâm je to i činio. Ljubio je bližnjega. Koje je on značenje dao riječi »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe«? Ne isključujući načinsko značenje, Isus je bližnjega poimao kao proširenje sebe. Zar bi inače kazao: »Što god ste učinili jednome od ove moje najmanje braće, meni ste učinili... I što niste učinili jednome od njih, ni meni niste učinili«! Pače, zatražio je da činimo dobro njemu u ljudima. I što činimo ili ne činimo ljudima, smatra da smo to učinili ili nismo učinili njemu samomu. Zbunjuje Pavlova riječ da je sav zakon sadržan u zapovijedi »ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe«. Gdje je tu zapovijed ljubavi prema Bogu? Ljubiti bližnjega kao samoga sebe znači ljubiti drugoga kao produženje (rabim tu riječ u manjku bolje riječi) Isusa, odnosno kao Isusa, Sina Božjega, pravoga Boga. A što je s ljubavlju prema sebi? I ljubav prema sebi sadržana je u ljubavi prema bližnjemu. Riječi naime »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe«, tj. kao dio, produženje, proširenje samog sebe, znače da ljubeći bližnjega, čovjek ljubi (i) sebe. Pronicljivo je i opravdano Pavao sav zakon i sve zapovijedi sveo na jednu zapovijed: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.« I nije li sam Isus rekao da je zapovijed »ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe« jednaka zapovijedi »Ljubi Gospodina Boga«.

I. Golub

MILOSRĐE

Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe. Slatka je riječ milosrđe; ako je takva sama riječ, koliko je više sama stvar? I budući da bi ga svi ljudi željeli imati, nema ih mnogo koji se trude da ga zasluže primiti; budući da svi milosrđe žele zadobiti, malo ih je koji milosrđe žele iskazati. O čovječe, kojim obrazom želiš tražiti što se žacaš dati? Na ovom svijetu mora dakle milosrđe iskazivati onaj koji ga želi u nebu zadobiti. I stoga, budući da svi hoćemo milosrđe, učinimo ga zagovornikom u ovome svijetu kako bi nas ono oslobodilo u budućem. U nebu je naime ono milosrđe kojemu se dolazi preko zemaljskih milosrđa. Tako kaže Pismo: Gospodine, do neba je dobrota tvoja. Postoji, dakle, milosrđe zemaljsko i milosrđe nebe-

sko, ljudsko naime i božansko. Koje je ljudsko milosrđe? Jamačno ono koje se obazire na bijedu siromaha. A koje je milosrđe božansko? Bez sumnje ono koje daje oprost grijeha. Uistinu pak što god ljudsko milosrđe udijeli na putu, božansko mu milosrđe vraća u domovini. U svim siromasima Bog naime u ovome svijetu i zebe i gladuje, kao što i sam reče: Što god učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste. Bog dakle koji se s neba dostoji davati, hoće na zemlji primati. Kakvi smo mi koji samo hoćemo primiti kad Bog dariva, a kad traži, ne želimo dati? Doista, kad siromah gladuje, Krist je u potrebi, kao što sam kaza: Ogladnjeh i ne dadoste mi jesti. Nemoj dakle prezreti bijedu siromaha, želiš li se sigurnije nadati otpuštenju grijeha. Sada, braćo, Krist gladuje, on sâm u svim siromasima dostoji se gladovati i žedan biti; a što na zemlji primi, na nebu vraća. Pitam vas, braćo, što hoćete ili što tražite kad u crkvu dolazite? Što drugo ako ne milosrđe? Dajte dakle zemaljsko i primit ćete nebesko. Od tebe ište siromah, a ti išteš od Boga: on zalogaj, ti život vječni. Udijeli prosjaku, da zaslužiš primiti od Krista. Poslušaj ga gdje govori: Dajte, i dat će vam se. Ne znam kojim obrazom želiš primiti ono što ne želiš dati. Pa zato kad u crkvu dolazite, prema svojim mogućnostima podarujte siromasima raznorazne milodare.

Sv. Cezarije

MARIJINA ŠUTNJA

Čini se da postoji neka posebna veza između Marije te radnika i seljaka. Možda je to zato što je sv. Josip, Marijin muž, bio radnik ili zato što se, vjerojatno, Marija i sama bavila zemljoradnjom. Međutim, postoji zacijelo sasvim drugi razlog tome. Seljaci su šutljivi, manje troše vremena na riječi, priče, govorkanja. Čini se da je ovdje došlo do toga da se od nužde stvorila krepost. Jednako je tako i s radnicima. Nemaju ni oni kao ni seljaci vremena za priče i govorkanja. I ne govoreći, ne pričajući, oni se naviknu šutjeti. Šuteći pak imaju vremena za rad i razmišljanje. Razmišljajući i radeći možda postaju i bolji. A što da kažemo o današnjim običajima kao što su, primjerice, sastanci, tribine, okrugli stolovi, pregovori..., koji često završavaju svadom ili oporbama. I svatko se vraća kući sa svojim još više utvrđenim stavovima: »oni misle mene žedna prevesti preko vode? Malo *morgen...*!« Već se Dante poslužio indijskom mudročću: »Lud govori, a ne radi; dok, mudrac radi, a ne govori.« Nije li se Marija šutljivo ugradila u Kristovo djelo, razmišljajući i prebirući u svojem srcu o svemu što se tiče Isusa i nje same? Nije li i to razlogom da nam ona bude uzor?

Romana

ŽIVOT U KRETNJI

Radujem se onome što slijedi. Jer nešto slijedi. Nešto slijedi. Došlo. Nedošlo. Prošlo. Ja ću se dići i krenuti u susret nečem. U susret nečem. Da me smrt ne zaskoči na čekanju, radujem se u kretnji onome što slijedi.

V. Vladić

FILOZOF

On sjedne, stavi knjigu preda se, zagleda se u nju – i smije se... Kakve su se kretnje zbile? Čemu se on smije? Zar tvrdnji da se u svakoj tvrdnji istine tvrdi i njezin uzrok?! Ili tvrdnji da je sintagma – najsavršeniji otok – *oppositio in adiecto*? O kamo je to on uzašao? Da su za nj tako ozbiljne tvrdnje smiješne! Da su za nj tako tvrde tvrdnje – tako meke!

V. Vladić

O RAJU

Upitan: Što ti misliš, kako će to biti u raju? – Ne razmišljajući, odgovorih: U raju će čovjek istodobno biti i svirač, i glasovir, i glazba; i jedno veliko uho uronjeno u more Chopinove glazbe.

V. Vladić

IĆI PJEŠICE

Nekog su mudraca pitali: Zašto će bogataši tako teško doći u raj? Mudrac je kao odgovor ispriповijedio pripovijest o nekom čovjeku koji se u svojoj limuzini doveo do hotela da bi ga tu na nosilima odnijeli do sobe koju je naručio za sebe. Sluge su u hotelu mislili da je uzet i u čudu su gledali njegovu ženu. On je bogat – odgovorila je – i ne treba hodati pješice.

A. de Mello

BEZ STRAHA

Učenici su pripovijedali učitelju o nekom nadgrobnom natpisu koji su pripremili za nj: Bilo nam je lakše. Nismo se ničega bojali kada je on bio s nama. Učitelj im na to reče: Ako me trebate da se ne bojite, onda je moja nazočnost služila samo tome da se prekrije a ne da se liječi vaš kuka-vičluk.

A. de Mello

NAROD KOJI VJERUJE, POBJEĐUJE

Diljem cijele naše domovine naš se narod često – potaknut riječima svetog Oca – okuplja da postom i molitvom isprosi od Boga toliko žudeni i toliko potreban mir koji nam je oduzet ili barem narušen. Sa starozavjetnim prorokom i mi želimo obznaniti svima koji nas čuju da »mislimo misli mira, a ne nesreće« (Jer 29,11), znajući da nemir ponajprije dolazi od neuređenih misli, želja i namjera. Znajući također da je svaki dobri dar, pa i dar mira, odozgor, da dolazi od Oca svjetlosti – na što nas podsjeća apostol Jakov – želimo taj dar u poniznosti i skrušenosti srca od njega izmoliti. No molitva nas ujedno mora vraćati nama samima. Čovjek koji se moli priznaje da je slab i nemoćan, da mu je pomoć potrebna. On time ujedno priznaje da mu onaj komu se moli može pomoći. On time očituje svoju vjeru.

Puni pouzdanja, ovu smo molitvu stavili pod geslo: »Narod koji vjeruje, pobjeđuje!« Možda bi to geslo na prvi pogled moglo i nekoga zbuniti. Koga i čime to mi želimo pobijediti? No očito je da mi tu želimo ponajprije pobijediti svako zlo, svako razjedinjenje, mržnju, nesnošljivost među ljudima, gaženje čovjeka i njegovih najosnovnijih prava, a svemu tome je upravo rat najdrastičniji izražaj. Nema goreg zla koje bi moglo zadesiti neki narod od rata. Rat, naime, razara sve ljudske vrijednosti: materijalne – što nam je najočitije dok gledamo kako se u prah ruše mnoge višestoljetne građevine kojima smo se ponosili, ali još više one duhovne: rat ne ubija samo tijelo i život, nego on ubija dušu, odnosi čovjeku ono najdragocjenije – međuljudske odnose prijateljstva i ljubavi koji su pravi preduvjet čovjekove egzistencije. Ne može čovjek ljudski živjeti bez prijatelja, ne može bez ljubavi. A rat sve to odnosi, dokrajčuje, uništava, u prašinu baca. Želimo li pobijediti rat, moramo nadvladati ono što nas goni u rat. A što je to? Na to pitanje odgovara nam sv. Jakov u svojoj poslanici. »Odakle ratovi, odakle borbe među vama? Zar ne odavde: od pohota što vojuju u udovima vašim? Žudite, a nemate; ubijate i hlepitate, a ne možete postići; borite se i ratujete. Nemate jer ne ištete. Ištete, a ne primete jer rđavo ištete: da u pohotama svojim potratite« (4,1-3). Budući da sve to što nam je apostol tako zorno nabrojio stanuje u svakom ljudskom srcu, nitko se ne može sasvim ispričati da nije pridonio svoj kamenčić u poplavi svih tih zala koja su nas zadesila. Crkva nas s pravom zato uvijek nanovo pozivlje na obraćenje srca, jer je to jedini put da se svakom zlu, koje nas razjedinjuje, oduzme snaga. To je zalogom pobjedi nad zlom. Ako zapovijedi Božje budemo držali, pobijedit ćemo svako zlo, u sebi i u drugima. Čujmo što nas poučava sveti Ivan: »Jer ljubav je Božja ovo: zapovijedi njegove čuvati. ... Jer sve što je od Boga rođeno, pobjeđuje svijet. I ovo je pobjeda što pobjeđuje svijet: vjera vaša. Ta tko pobjeđuje svijet ako ne onaj tko vjeruje da je Isus Sin Božji?« (1 Iv 5,3-5).

»Narod koji je u tmni hodio, svjetlost vidje veliku.« U božićno smo vrijeme s radošću slušali te riječi. Primijenimo ih sada i na sebe. Mi smo taj narod koji hodi u tmni. Možda te tmine pravo i ne primjećujemo. Ili nas ona možda i odveć pritiska pa se više ne snalazimo, ne raspoznavamo pravi smjer kojim bi valjalo krenuti. Svjetlost nam je velika obećana, ali i darovana. »Svjetlo istinsko koje prosvjetljuje svakoga čovjeka dođe na svijet« (Iv 1, 9). Svi mi znamo, to je svjetlo Isus Krist, i njegova osoba i njegova nauka. U tom svjetlu, tim putem istine i života, želimo mi kršćani hodati. Isusov je zov za svakog čovjeka izazov. On nas zove na putove kojima mi nismo naviknuli hodati. To su putovi opraštanja, zaboravljanja nepravdi; tko te udari po jednom obrazu, okreni mu i drugi; tko traži haljinu, podaj mu i kabanicu, tko traži jednu milju, podi s njime i dvije. Sve je to ludost Kristova križa, kako je to i sam sv. Pavao doživio i osjetio, ali je upravo tom ludošću Krist pobjeđivao silnike, nepravednike, nasilnike i ubojice. Zato se na njemu ostvarilo proročanstvo da će biti *Knez mira*. Sučelice mnogih i velikih zala koje smo doživjeli, sami ili naši bližnji, možemo li još ići za Isusom kad nam govori: ljubite bližnjega svoga, štoviše, ljubite i svoje neprijatelje! Možemo li još uvijek za nekoga tko nas je teško uvrijedio reći da ga volimo, da ga evanđeoski ljubimo! Možda nam to ne uspije uvijek i odmah, ali nam s Božjom pomoći to ipak nije nemoguće. Mogli smo se doista i u ovo naše vrijeme diviti onim majkama koje su izgubile svoje sinove i svoje najbliže, ali su ipak bile spremne oprostiti, zaboraviti, pružiti ruku svom zločinitelju. To je pobjeda koja može izrasti samo iz duboke vjere usađene u Kristu.

Što znači vjerovati? Kakva vjera može pobijediti svijet? Možemo najprije reći; vjera je život i ne dopušta neke definicije. Ipak, o vjeri možemo razmišljati i dati joj neke odrednice. *Vjerovati* znači prihvaćati Boga u Isusu Kristu, znači povjeriti mu tijek svoga života, usmjeriti svoje nakane i odluke prema njegovu nauku, njegovu Evanđelju; vjerovati znači prepustiti se Božjem (Kristovu) vodstvu i onda kad nas vodi neshvatljivim stazama; vjerovati znači prepoznati Božju volju i u za nas nerazumljivim potezima Božje providnosti koja je uvijek opečaćena ljubavlju prema čovjeku. U Poslanici Hebrejima čitamo o nizu velikih ljudi iz Staroga zavjeta koji su vjerom postigli obećanja. Vjera je, prema riječima NZ, »uvjerenost u zbiljnosti kojih ne vidimo« (Hebr 11,1). Vjerom su, i Abel, i Noa, i Abraham, i Sara, Mojsije i čitav narod već unaprijed gledali i izdaleka pozdravili ispunjenje onih obećanja koja im je Gospodin dao i tijekom vjekova izvršavao.

Svakom je čovjeku njegova teškoća najteža, njegova tama najmrklija, bezizlaznost njegove situacije najočitija. Možda se to i nama danas čini. No, upravo nam vjera govori da »Bogu ništa nije nemoguće«. On može dati da zasja svjetlo u najvećoj tami, pa može ostvariti i to da usred najveće mržnje počnu klijeti mladice ljubavi i prijateljstva. Zašto se to ne bi ostva-

rilo i među nama? Sigurno može, jer je Božje Kraljevstvo, Kristovo kraljevstvo već među nama. Evanđelje nas podsjeća: »Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje« (Mk 1,15). Naša je dužnost da ga prihvatimo, i to upravo obraćenjem i vjerom: »Obratite se i vjerujte Evanđelju.« Velika je snaga vjernog pouzdanja u Božju moć. U snazi te vjere i mi ćemo pobijediti: pobijediti ponajprije zlo u sebi, mržnju u sebi, razdjeljenu u sebi, zatvorenost i odbijanje drugog i Boga koje se javlja u nama, a tako ćemo uspostavljati svijet mira i pravednosti.

I. Macan